

Venster III

Hanneke Ouwerkerk

In een van haar essays signaleert Marilynne Robinson dat er zo weinig primaire bronnen gelezen worden. Schrijvers en denkers uiten hun mening over die en gene, van Karl Marx tot Johannes Calvijn, waarbij ze zich afvraagt, heb je wel echt gelezen wat zij schrijven? Ben je thuis in hun denken, of praat je na wat een ander er over heeft gezegd en geschreven?

Nu zou je kunnen zeggen dat je als predikant gepokt en gemazeld bent in het lezen van de primaire bron, de Schriften. Al dan niet in vertaling, maar allemaal zijn we in meer of mindere mate ook de grondtaal machtig. Misschien herken je iets van de magie van Marcus lezen in het Grieks, of het spellen van een psalm in het Hebreeuws. Alsof je dichterbij het geheim komt, en tegelijk ervaart dat je aandachtig moet luisteren en lezen, om de woorden te verstaan.

Vandaag een fragment uit een andere bron, de Institutie van Johannes Calvijn, waar ik in grote lijnen vertrouwd mee ben, maar door Marilynne Robinson voor het eerst echt nieuwsgierig naar geworden ben. Een zekere traagheid is nodig, om de woorden te wegen, te proeven, te bevragen, denk ik ook. Over de goedheid van God. Misschien moeten we het daar maar eens over hebben, in deze week waarin de moed je soms ontvalt, de chaos je overweldigt, of de verwachting van Pasen je door de dagen heen trekt. Wie is God, in al deze dingen?

Ik heb de indruk dat de vraag wat verflauwt, waar die in het begin van de crisis misschien nog zo volop gesteld werd, in allerlei vormen. Ik hoor het niet zo vaak meer. Wat valt er nog te zeggen?

Misschien wel dit.

“Tot een helder zicht op God kun je evenwel alleen maar komen als je Hem als de bron en oorsprong van alle goed erkent. (...)

Wie Hem zo heeft leren kennen, begrijpt dat Hij alle dingen bestuurt, vertrouwt op Zijn bewaring en bescherming en verlaat zich dan ook geheel en al op Zijn trouw. Omdat hij begrijpt dat God de bewerker van alle goed is, neemt hij zijn toevlucht tot Gods bijstand, zodra hem iets benauwt of ontbreekt, en verwacht hij alle hulp van Hem. Omdat hij ervan overtuigd is dat God goed en barmhartig is, steunt hij in vast vertrouwen op Hem en twijfelt hij er niet aan dat in Gods goedertierenheid altijd een middel beschikbaar zal zijn tegen alle rampspoed die hem treft.” (Institutie deel I, boek 1, hoofdstuk 2)

Uiterekend dit is de grondtoon van de theologie van dominee John Ames, over wie ik eerder vertelde, de hoofdpersoon uit de roman Gilead van Robinson. De ervaring van de goedheid van God is de grondtoon van zijn bewogen leven.

Maar dan komt Lila, een jonge vrouw die het leven kent, en de diepte. Een vrouw zoals je die soms zomaar aantreft in je gemeente. Zoals Lila op een regenachtige dag in de kerk aanwaait waar John Ames net op dat moment aan het preken is. Ze viel alleen maar binnen om even te schuilen, en droog te blijven, meer niet.

Ze raken aan de praat.

“’s Zondags praat u over de goede God, over hoe Hij nu es dit en dan weer dat doet.’
‘Dat klopt, ja.’ En hij bloosde. Het was alsof hij (ook) die vraag verwacht had en opnieuw verbaasd was dat wat hij zomaar verwacht had ook daadwerkelijk gebeurde. Hij zei: ‘Ik weet dat ik... tekortschiet wat dit onderwerp betreft. Vergeef me alsjeblieft.’

Ze knikte. ‘Dat is alles wat u gaat zeggen.’

‘Nee, nee hoor. Volgens mij vraag je dit omdat je erge dingen zijn overkomen, die dingen waar je het niet over wilt hebben. Als je me er wel over wilde vertellen, zou ik waarschijnlijk niet veel meer kunnen zeggen dan dat het leven een groot mysterie is en dat uiteindelijk alleen de genade Gods uitsluitel kan bieden. En de genade Gods is eveneens een groot raadsel.’ Hij zei: ‘Je hoort vast dat ik deze woorden al heel vaak uitgesproken heb. Maar ze zijn wel waar, volgens mij.’ Hij haalde de schouders op en keek hoe zijn vinger de kras op tafel volgde.’ (Marilynne Robinson, Lila, p. 35)

U praat zondag over de goede God...

Het is niet eens een vraag, eigenlijk. En toch ook wel.

Als je goed luistert, misschien wordt de vraag dan toch nog wel gesteld. Vaker, en anders, dan je vermoeden zou. Door een tiener in je online catechesegroep. Door een mantelzorger, ingeklemd tussen werk en zorg en tijd. Of door je buurvrouw terwijl je een praatje hebt over de schutting. Bij wie onderweg krassen opgelopen heeft.

Wat wordt er tegen jou gezegd in deze tijd? En welke vraag ligt daar onder, naar de goedheid van God?

Of raak je nauwelijks aan dat thema? Kom je daar niet bij, de goedheid van God? En hoe komt dat dan eigenlijk?

Ergens in het gesprek tussen Lila en de dominee raken raadsel en vertrouwen elkaar. De goedheid van God beweegt zich op de as van mysterie en genade, zoiets? De woorden van Calvijn zijn niet anders dan een credo, een loflied op de goedheid van God. En dat credo krijgt vlees en bloed in de levens van Lila, en Ames, en jou en mij. In het leven, dat ‘een groot mysterie’ is, als het blad van een houten tafel vol krassen butsen. Waarin uiteindelijk ‘alleen de genade Gods uitsluitel kan bieden’.

Misschien kan de vraag van Lila je helpen, om het weer ter sprake te brengen, de goedheid van God, in al haar raadselachtigheid. Terwijl je met je vinger de kras op tafel volgt. En woorden gebruikt die je misschien al jarenlang gebruikt. Maar waarvan in een echt gesprek, jij en ik, zullen merken: Het is wel waar, volgens mij.

Ik denk even aan Barnard, en zijn lied.

Gods goedheid is te groot, voor het geluk alleen.

Zij gaat in alle nood door heel het leven heen. (NLB 650)

Met Maarten Luther bidden we mee:

Heer, nog eer ik was,
Eer ik leefde en iets kon doen,
was U boven mij in het lichaam van mijn moeder,
nam mij genadig aan,
zorgde voor mij met tederheid
en hield mij in leven op wonderlijke wijze.

Hoeveel meer doet U,
trouwe mensenhoeder, voor mij,
ik, die nu als mens geboren ben,
leef, ga, sta, werk
en door uw Woord U ken,
hoewel het voor de ogen van mensen
heel anders lijkt
en mijn oude Adam het tegendeel voelt.

Maar hoe het ook lijkt
en hoe het voelt,
ik richt mij daar niet naar,
laat me niet van de wijs brengen,
maar houd me aan uw Woord,
dat U mijn Heer bent vanaf de moederschoot 0
Dát liegt niet en bedriegt niet.
Daarop verlaat ik mij,
daardoor wek en sterk ik mijn geloof,
dat niet ziet op wat zichtbaar is,
maar op wat onzichtbaar is,
door hoop en geduld verwacht.

Geloofd bent U,
mijn God en Heer,
in eeuwigheid.
Amen.

(Uit: Maarten Luther, Gebeden)